

1 מקשה הגמרא: וְרַמְיָנְהוּ – קשה על משנתנו מברייתא, כהן שמכר  
2 בהמה לישראל ואמר לו על מנת שהמתנות שלי, לא הועיל תנאו,  
3 כיון שאין המתנות שייכות לקונה אלא לכל הכהנים, ואין הכהן  
4 המוכר יכול להתנות עמו למי יתנם, ונותן הישראל את המתנות לכל  
5 כהן שירצה, ואם כן מדוע במשנתנו הועיל התנאי ונטל הכהן את  
6 המתנות.

7 מתרצת הגמרא: 'על מנת' א'חוי' קא רמית – וכי אתה סבור  
8 שאפשר להקשות ממקום שהתנה המוכר בלשון 'על מנת' על מקום  
9 שהתנה בלשון 'חוי', והרי אינם דומים כלל, שהרי לשון 'חוי',  
10 ש'יורא' – משמעותה שמשיר המוכר לעצמו אברים אלו, ובה  
11 מועילים דבריו, כי השתיירו ביד כהן הפטור ממתנות, ואילו לשון 'על  
12 מנת' לאו ש'יורא – אין בה שיעור במקח, ונמצא שמכר לישראל כל  
13 הבהמה ורק עשה תנאי עמו שיתן לו מתנותיה, וכיון שאינן שייכות  
14 ללוקח אלא לכלל הכהנים, אינו יכול להתנות עמו כך, ויכול  
15 הישראל ליתן למי שירצה.

16 הגמרא מקשה סתירה מברייתא אחרת: וְרַמְיָנְהוּ – ויש סתירה בין  
17 ברייתא זו האומרת שב'על מנת' לא חל תנאו, לבין ברייתא אחרת  
18 שכן שנינו בה, כהן שמכר בהמה לישראל ואמר לו על מנת  
19 שהמתנות שלי, הדין הוא שהמתנות אכן נשארות שלי. הרי שיכול  
20 הכהן להתנות כן עם הלוקח.

21 מתרצת הגמרא: אכן נחלקו הברייתות, ובהא פליגי – בדבר זה  
22 נחלקו, מר סבר – הברייתא השניה סוברת שעל מנת ש'יורא הוא,  
23 והוא כאומר בפירוש שמשיר לעצמו את המתנות. ומר סבר – ואילו  
24 הברייתא הראשונה סוברת שעל מנת לאו ש'יורא הוא, אלא תנאי,  
25 וכיון שלא חל תנאו יכול ליתן למי שירצה.

26 שנינו במשנה: אָמַר לו ישראל לחבירו מְכֹר לִי בְּנֵי מַעֲיָה וכו' והיו  
27 בקו מתנות, נותן לכהן ואינו מנכה לו מן הדמים. לקחן הימנו  
28 במשקל, נותן לכהן ומנכה לו מן הדמים.

29 הגמרא מבארת באיזה אופן הקונה מנכה את דמי המתנות: אָמַר רב,  
30 לא שנינו במשנתנו דין זה, שהקונה מנכה את מחיר המתנות מדמי  
31 המקח, אלא באופן ששקל הלוקח לעצמו את הבשר, שכיון שהמוכר  
32 לא נגע במתנות, אין הכהן יכול לתובעו שיתן לו דמיהן, אלא תובעם  
33 מהלוקח, והלוקח יכול לחזור ולתובעם מהטבח. אָבַל אם שקל לו  
34 הטבח עצמו את הבשר עם המתנות, הדין עם הטבח – יכול הכהן  
35 לתבוע אף את הטבח שיתן לו את המתנות, כיון שכשנגע בהן ליתן  
36 ללוקח נחשב כגולן עליהם. לפיכך אם הן עדיין קיימות יטלן הטבח  
37 מיד הלוקח ויתן לכהן, והטבח ישלם ללוקח את הפסדו. ואם כבר  
38 אכלן הלוקח, יתן הטבח לכהן את דמיהן. ומביאה הגמרא את דעת  
39 החולק: וְרַב אָסִי אָמַר, אִפְּלוּ שְׁקָל לֹא הַטְּבַח את הבשר עם  
40 המתנות, הדין עמו – הכהן תובע את הלוקח שיתן לו, הואיל והוא  
41 מחזיק בידו בשר השייך לכהן.

42 הגמרא מבארת את טעם מחלוקת רב ורב אסי. שואלת הגמרא:  
43 לִימָא – האם נאמר שבדרך הַסְּדָא קא מיפְּלְגִי – נחלקו ברין שאמר  
44 רב חסדא, דְאָמַר רב הַסְּדָא (ביק קא), אדם שגול חפץ ולא נתייאשו  
45 ממנו הַתְּעֵלִים, נחשב החפץ כעומד ברשות הבעלים, ואם בא אחר  
46 וְאָכְלוּ או איבדו מהעולם, הברירה ביד הנגול, אם רצה, מִזָּה גִּזְבָּה  
47 – נטל דמיו מהגולן עצמו, שהרי מיד כשגול התחייב בהשבת  
48 הגזילה או דמיה, ואם רצה, מִזָּה גִּזְבָּה – נטל דמיו ממי שאכלו, כיון  
49 שאכלו קודם שנתייאש ובאכילתו הוציאו מרשותו, דְמַר אִית ליה  
50 דְרַב הַסְּדָא – שרב סובר בזה כרב חסדא, שיכול לגבות ממי שירצה,  
51 ולכן אמר שהדין עם הטבח, וכוונתו שאם רוצה הכהן יכול לתבוע  
52 את הטבח, והוא הדין שיכול לתבוע את הלוקח, ומר לית דרב  
53 הַסְּדָא – ואילו רב אסי חולק על רב חסדא וסובר שאינו יכול לתבוע  
54 את שניהם, אלא אם עדיין הגזילה ביד הלוקח יכול לתבוע רק אותו,  
55 ואם אכלה תובע רק את הגולן, ולכן כאן סבר שיכול הכהן לתבוע  
56 רק את הלוקח, שהמתנות בידו.

57 דוחה הגמרא: לא – אין זה טעם מחלוקתם, אלא דְכוּלֵי עֲלָמָא אִית  
58 לְהוּ דְרַב הַסְּדָא – גם רב וגם רב אסי סוברים כרב חסדא, שיכול

59 לגבות ממי שירצה, וְהָכָא בְּמַתְנֵי בְּהוּנָה נְגִילֹת קא מיפְּלְגִי –  
60 וכאן נחלקו האם יש קנייני גזילה במתנות כהונה כשאר ממונות, או  
61 שכיון שהכהנים זוכים בהן מכח גבוה, בכל מקום שהן הריהן  
62 ברשותם, דְמַר סָבַר – שרב סובר שהן נגילות, וממילא כשנטלן  
63 הטבח ונתן ללוקח נעשה גולן' והתחייב בדמיהן, ויכול הכהן  
64 לתבועו אף שאינן ברשותו, ומר סבר – ורב אסי סובר שאין המתנות  
65 נגילות אלא בכל מקום שהן הריהן של הכהן, ולכן תובע הכהן את  
66 הלוקח שהן בידו, שיתן לו, ואין הראשון מתחייב בדמיהן כל זמן  
67 שהן קיימות.

68 הגמרא מביאה לשון אחרת במחלוקת זו: אִיכָא דְמַתְנֵי לָהּ לְהָא  
69 שְׁמַעְתָּא בְּפִנֵי עֲצָמָה – יש השונים מחלוקת אמוראים זו כדבר בפני  
70 עצמו, ולא כמחלוקת בפירוש משנתנו, רַב אָמַר בְּמַתְנֵי בְּהוּנָה  
71 נְגִילֹת, והכהן תובעם מהגולן אף שאינן ברשותו עתה. וְרַב אָסִי  
72 אָמַר, בְּמַתְנֵי בְּהוּנָה אִין נְגִילֹת, ולעולם תובעם הכהן ממי שהן  
73 ברשותו באותה שעה.

### משנה

74 משנתנו מבארת דין הגר לענין חיובו במתנות: גַּר שְׁנַתְנִייר, וְהִיתָה  
75 לוּ פָּרָה, אִם נִשְׁחַטָה עַד שְׁלֹא נִתְנִייר, פְּטוּר מִלַּתּוֹת אֶת הַזֹּרֵעַ  
76 וְהַלְחִים וְהַקְּבָה לִכְהֵן, כִּיֹּן שְׁחִיבָה הַמַּתְנֹת הוּא בַּעַת הַשְּׁחִיטָה וְאוּ  
77 הִיָּה גוֹי. אֲבָל אִם נִשְׁחַטָה מִשְׁנַתְנִייר, חַיִּיב לִיתֵּן לִכְהֵן. וּבִסְפָק אִם  
78 נִשְׁחַטָה קֹדֶם שְׁנַתְנִייר, פְּטוּר, מִפְּנֵי שְׁחִיטָה לְהוֹיָה מוֹצֵיא מִחִבְרֵי  
79 חָפֵץ כְּלִשָׁה בְּטַעֲמָה שְׁהוּא שְׁלוֹ, עֲלִיּוּ מוֹטֵל לְהַבִּיא אֶת הַרְּאִיָּה  
80 שְׁשֵׁלוּ הוּא, וְאִם לֹא הִבִּיא רֹאיָה אִין בְּכַחוּ לְהוֹצִיא מִיָּדוֹ, וְכֵאֵן הִרִי  
81 הַבְּהֵמָה כּוֹלָה בְּחֻזְקָה הַגֵּר, וְהַכְּהֵן הוּא הַמוֹצֵיא מִיָּדוֹ, לְפִיכָךְ אִם אִין  
82 רֹאיָה מִתִּי נִשְׁחַטָה אִינוּ חַיִּיב לְתַתּוֹת לִכְהֵן אֶת הַמַּתְנֹת.

### נמרא

83 שנינו במשנה שכשיש ספק מתי נשחטה הבהמה פטור מלתת את  
84 מתנותיה. הגמרא מביאה סתירה ממשנה אחרת: כִּי אָתָּא – כשכא  
85 רַב דִּימֵי מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל לִבְבַל, אָמַר, רַמִּי לִיָּה – הקשה לו רבי  
86 שְׁמַעוֹן בֶּן לִקְוִשׁ לְרַבִּי יוֹחָנָן, תֵּנִן בְּמִשְׁנַתֵּינוּ שְׁכַשִּׁישׁ סָפֵק אִם  
87 התחייב במתנות, פְּטוּר. אֲלָמָא סְפִיקָא לְקוֹנָא – מוכח שלדעת  
88 התנא במשנתנו (שהוא רבי מאיר), בספק מתנות יש להקל ולפטור  
89 מטעם שהמוציא מחבירו עליו הראיה, וְרַמְיָנְהוּ – ויש להקשות על  
90 כך סתירה ממשנה אחרת, שכן שנינו (פאה פ"ד מ"א) לגבי חיוב לקט,  
91 חוֹרֵי הַנְּטִלִּים שֶׁהֵן עוֹשׂוֹת בְּאֲדָמָה לֵאגוֹר תְּבוּאָה, שְׁנַמְצָאוּ בְּהֵם  
92 חֲטִים, אִם הֵן בְּחוּרִים שְׁבִתוֹף הַקְּמָה – באותו חלק של השדה שלא  
93 נקצר והשבילים עומדות שם בקומתן, הֲרִי חֲטִים אֵלּוּ כּוֹלֵן שֶׁל פְּעַל  
94 הַבְּרִית, כִּי אִין מוֹצוֹת לֶקֶט אֵלּא עַל הַנּוֹפֵל בְּשַׁעַת קְצִירָה, וְחֲטִים אֵלּוּ  
95 בּוֹדָאִי לְקַחֵן הַנְּמִלִּים מִשְׁבִּלִים אֵלּוּ שְׁעִדִּין לֹא נִקְצְרוּ. וְאִם הֵן  
96 בְּחוּרִים שְׁלֵאֲתֵר הַקּוֹצְרִים – באותו חלק של השדה שכבר נקצר,  
97 חֲטִים הַעֲלִיּוֹנִים – הקרובים לפי החור, הִרִי הֵן לְעֵנִיִּים, כִּי יֵשׁ לוֹמֵר  
98 שְׁלַקְחוּן מִהַשְּׁבִלִים שְׁנַפְלוּ בְּשַׁעַת הַקְּצִיר הֵן לֶקֶט, וְהַחֲטִים  
99 הַתְּתִחוּנִים – שבקרקעית החור, הִרִי הֵן שֶׁל פְּעַל הַבְּרִית, כִּי הִבִּיאֵן  
100 אֵל הַחֹר לְפָנֵי הַקְּצִיר. וְרַבִּי מֵאִיר חוֹלֵק וְאוֹמֵר, בְּחוּרִים שְׁלֵאֲתֵר  
101 הַקּוֹצְרִים, הַבֵּל לְעֵנִיִּים, מִפְּנֵי שְׁפָפֵק לֶקֶט יֵשׁ לְהַחֲמִיר בּוֹ כְּלָקֵט  
102 וְדָאִי. הִרִי שְׁלַדַּעַת רַבִּי מֵאִיר בְּסָפֵק מַתְנֹת עֲנִיִּים יֵשׁ לְהַחֲמִיר, וְמֵהָ  
103 נִלְמַד שְׁגַם בְּסָפֵק מַתְנֹת כְּהוּנָה הוּא מַחֲמִיר, שְׁלֹא כְּמִבּוּאֵר  
104 בְּמִשְׁנַתֵּינוּ.

105 רב דימי מביא את תשובת רבי יוחנן: אָמַר לִיָּה רַבִּי יוֹחָנָן לְרַבִּי שְׁמַעוֹן  
106 בֶּן לִקְוִשׁ, אֵל תְּקַנְיָמֵי לְהַקְשוֹת לִי מִהַמְּשֵׁנָה בְּמַסְכַּת פֶּאֶה, כִּיֹּן  
107 שְׁבִלְשׁוֹן יְחִיד – בשם תנא יחיד אִנִּי שׁוֹנָה אוֹתָהּ, שְׁאִינוּ גּוֹרֵס בָּהּ  
108 כְּמוֹתָךְ דְּבָרֵי רַבִּי מֵאִיר' בְּסַתֵּם שְׁמַשְׁמַע שׁוּזָה דְּבַר מוֹסַכְּם שְׁכַךְ דַּעַת  
109 רַבִּי מֵאִיר, אֵלּא דְּבָרֵי רַבִּי יְהוּדָה בֶּן אֲגָרָא מִשׁוּם רַבִּי מֵאִיר, אֲבָל  
110 חֲכָמִים סוֹבְרִים שְׁאִין זֹו דַּעַת רַבִּי מֵאִיר. דְּתַנְיָא לְגַבִּי חִיב לֶקֶט שְׁכַחָה  
111 וּפֶאֶה, רַבִּי יְהוּדָה בֶּן אֲגָרָא אוֹמֵר מִשׁוּם רַבִּי מֵאִיר, סָפֵק לֶקֶט יֵשׁ  
112 לְהַחֲמִיר בּוֹ כְּלָקֵט וְדָאִי, וְכֵן אֲלוֹמָה שְׁהִיא סָפֵק שְׁכַחָה יֵשׁ לְהַחֲמִיר  
113 הַמֶּשֶׁךְ בַּעֲמוּד קֵלָה

לפיכך החטים לעניים.  
 מקשה הגמרא: **אָמַר לִיה אֲבִי לרבא**, וְהָרִי שֵׁנִינִי לַעֲנִין הַפְּרֵשֶׁת חֲלָה (חלה פ"ג מ"ו), עֵיפָהּ שֶׁל גַּר, אִם נַעֲשִׂיתָ עַד שְׁלֹא נִתְגַּיֵיר, פְּטוּר מִן הַחֲלָה, כִּינן שְׁחִיב חֲלָה הוּא בִשְׁעַת לַישֵׁת הַבֶּצֶק וְאוּ הִיָּה גוֹי, וְאִם נַעֲשִׂיתָ מִשְׁנַתְּגַיֵיר, חַיִּיב לְהַפְּרִישׁ חֲלָה, וּבִסְפֵק מִתִּי אִם נַעֲשִׂיתָ מִשְׁנַתְּגַיֵיר אוּ קוֹדֵם לָכֵן, חַיִּיב. וְהֵלֵא עֵיסָה זֶו בַּחֲזֻקַּת פְּטוּרָה הִיא עוֹמֵדָה, שֶׁהִרִי הִיתָה שְׁיִכַת לוֹ בַּעֲדוּד גוֹי.  
 מִתְרַצָּת הַגְּמָרָא: **אָמַר לִיה רבא** לֵאבִי, אִינוּ דוֹמָה סֵפֶק מִתְּנוּתִיה שֶׁל פְּרָה, לִסְפֵק חֲלָה, כִּי בַחֲלָה הוּא סְפֵק אִיפּוּיָא שִׁישׁ בּו עוֹן מִיתָה, שֶׁהִרִי הָאוּכֵל עֵיסָה שְׁלֹא הוֹפְרָשָׁה חֲלָתָה חַיִּיב מִיתָה בִידֵי שְׁמַיִם, וְלִפְיֵכֶךְ לֹא סוֹמְכִים עַל חֻזְקָתָה שֶׁהִיא פְּטוּרָה אֲלֵא הוֹלְכִים בַּה לְחוּמְרָא, מַדָּה שֶׁאֵין כֵּן בִּסְפֵק מִתְּנוּת, שֶׁאֵין בְּמִתְּנוּת קְדוּשָׁה אֲלֵא חַיִּיב מִמּוֹן לִיתֵנָן לְכַהֵן, הִרִי זֶה סְפֵק מְמוּנָא שְׁכַלל בִּידֵינוּ שֶׁהִמוּצִיא מִחִבְרִיו עֲלֵיו הָרֵאִיָּה וְהוֹלְכִים בּוֹ לְקוּלָּא. וְהָרֵאִיָּה שְׁדוּוּקָא בִּסְפֵק אִיסוּר חֲמוּר יֵשׁ לְהַחֲמִיר, דְּאָמַר רַב חֲסִדָּא, וְכֵן תִּנִּי רַבִּי חֲזִיָּא בְּרֵייתָא, שְׁמוּנָה סְפֵקוֹת נֶאֱמָרוּ בְּנֵי, אַרְבַּע מֵהֵם דִּינִים לְחַיִּיב, וְאַרְבַּע מֵהֵם דִּינִים לְפְטוּר. וְאֵלוּ הֵם הַסְּפִיקוֹת, לְרַבֵּי אֲשֵׁתָּה – גִּירוֹת שִׁילְדָה, וְסֵפֶק אִם יִלְדָה קוֹדֵם שְׁנַתְּגַיֵירָה וּפְטוּרָה מִקְרָבָן לִידָה אוּ אַחַר כֵּן וְחַיִּיבָתָה, וְהַפְּרֵשֶׁת חֲלָה מַעֲיִתָּהוּ שֶׁסְּפֵק אִם נַעֲשִׂיתָ הֶעֱיִסָה קוֹדֵם שְׁנַתְּגַיֵירָה וּפְטוּר אוּ אַחַר כֵּן וְחַיִּיב, וּבְבִיבּוֹר בְּהֵמָה מִטָּמְאָה – פְּטוּר חֲמוּרוֹ שֶׁסְּפֵק אִם נוֹלֵד לְאַחַר שְׁנַתְּגַיֵירָה וְצָרִיךְ לְפִדּוֹתוֹ כְּדִי שִׁיּוֹרֵה בְּחֵנָּה, וּבְבִיבּוֹר בְּהֵמָה מִתְּנוּתָה שֶׁלּוֹ שֶׁסְּפֵק אִם נוֹלֵד לְאַחַר שְׁנַתְּגַיֵירָה וְצָרִיךְ לְהַקְרִיבָהּ, כֹּל אֵלוֹ הַסְּפֵקוֹת דִּינִים לְחַיִּיב. הֵינּוּ, שֶׁבִּסְפֵק אִם יִלְדָה מִשְׁנַתְּגַיֵירָה תְּבִיאָה קֶרֶבָן כִּי הִיא בִּסְפֵק אִיסוּר אֲכִילַת קִדְשִׁים שְׁעוֹנָשׁוּ כֶּרֶת, וּבִסְפֵק חֲלָה יִפְרִישׁ חֲלָה וְיִתְּנָנָה לְכַהֵן כִּי הִיא סֵפֶק מִיתָה בִידֵי שְׁמַיִם (כְּפִי שְׁנַתְּבָרָא), וּבִסְפֵק פְּטוּר חֲמוּר יִפְרִישׁ בִּישָׁה, וּבִסְפֵק בְּבוֹר בַּהֲמָה טְהוּרָה לֹא יִשְׁחַטְנוּ עַד שִׁיפּוֹל בּוֹ מוּם כִּי הוּא בִּסְפֵק שְׁחִיתָת קִדְשִׁים מִחוּץ לְעוֹרָה שְׁעוֹנָשׁוּ כֶּרֶת.

הגמרא שואלת על בית הלל: **בְּשֵׁלְמָא לְבֵית שְׁמַאי** מוֹבֵן שְׁכִינן שְׁמִיצִינוּ שֶׁתְּרַתִּי נְמִי אִיקְרוּ 'צֵאן', חַיִּיבִים אִף בִּשְׁתִּים. אֲלֵא לְבֵית הֵלֵל מַאי פְּעֻמָּא, הֵלֵא אִף שְׁמִיצִינוּ שְׁחִמֵשׁ נִקְרָאוּ צֵאן אֲבָל כִּבְר שְׁתִים נִקְרָאוּ כֵן. מִבְּאֵרֶת הַגְּמָרָא: **אָמַר רַב כְּהֵנָּא**, הַלִּימוּד שֶׁל בֵּית הֵלֵל הוּא מוֹדָאָת קְרָא 'עֲשׂוּיָוִת', שׁוֹז תִּבְהָ מִיּוֹתֵרֵת וְיֵשׁ לְדִרּוֹשׁ שְׁחִמֵשׁ צֵאן עוֹשְׂוֹת (עוֹשִׂים בְּהֵם) שְׁתֵי מִצְוֹת, רֵאשִׁית הֵגוּ וּמִתְּנָוִת. וְעַד שִׁישׁ חִמֵשׁ אֵין בְּהֵם שְׁתֵי מִצְוֹת אֲלֵא רַק מִתְּנוּת, וּמוֹכַח מַעֲצֵם הַפְּסוּק שְׂרַאשִׁית הֵגוּ נוֹהֵג רַק בַּחֲמֵשׁ.  
 הַגְּמָרָא שׁוֹאֲלַת עַל הַלִּימוּד: אִימָא שְׁתֵי הַמִּצְוֹת הֵם בְּבוֹרָה וּמִתְּנָוִת, אֲבָל בְּרַאשִׁית הֵגוּ חַיִּיבִים גַּם בַּפְּחוֹת מַחֲמֵשׁ צֵאן. מִיִּישְׁבַת הַגְּמָרָא: אִי אִפְשֵׁר לוֹמַר כֵּן כִּינן שְׁבְּבוֹרָה בְּתָרָא מִי לֹא מִיתְּיָבָא – וְכִי אֵין חַיִּיב בְּכוֹרָה כְּשִׁישׁ רַק בְּהֵמָה אַחַת. דּוּחָה הַגְּמָרָא אַת הַתְּשׁוּבָה: וְלִמְעֻמְיָהּ (וְהַמְתַּרְיָן), שְׁאִמְרַת כֵּן רַק לַעֲנִין בְּכוֹרָה, מִתְּנָוִת לֹא רַק אֲבָל בְּרַאשִׁית הֵגוּ חַיִּיבִים גַּם בַּפְּחוֹת מַחֲמֵשׁ צֵאן. מִיִּישְׁבַת הַגְּמָרָא: אִי אִפְשֵׁר לוֹמַר כֵּן כִּינן שְׁבְּבוֹרָה בְּתָרָא מִי לֹא מִיתְּיָבָא – וְכִי חַיִּיב מִתְּנוּת אִינוּ נוֹהֵג בְּבַהֲמָה אַחַת, וְאִם כֵּן לֹא רַק בַּחֲמֵשׁ צֵאן מִתְּחַיִּיבִים בְּשְׁתֵי מִצְוֹת, שֶׁהֵלֵא מִתְּנוּת וּבְכוֹרָה נוֹהֵגוֹת אִף בְּאַחַת, וְנִדְחָה הַלִּימוּד מִגּוֹף הַפְּסוּק שְׁחִמֵשׁ צֵאן עֲשׂוּיָוִת הֵינּוּ שִׁישׁ שְׁתֵי מִצְוֹת שְׁנוּסֵפוּ בְּחֻמֵשׁ צֵאן.  
 הַגְּמָרָא אוֹמְרַת בִּיאוּר חֲדָשׁ בְּלִימוּד שֶׁל בֵּית הֵלֵל: אֲלֵא אָמַר רַב אֲשִׁי שֶׁהַלִּימוּד שֶׁל בֵּית הֵלֵל הוּא שְׁעֲשׂוּיָוִת' הֵינּוּ שְׁחִמֵשׁ צֵאן מַעֲשׂוֹת אֵת בְּעֵלִיָּהּ – גּוֹרְמוֹת לְבַעֲלֵיהֶם לַעֲשׂוֹת, וְכִיבִיכּוֹל אוֹמְרוֹת לּוֹ, קוֹם עֲשֵׂה מִצְוָה חֲדָשָׁה. מִשְׁמַע שְׁמִדּוּבֵר בְּמִצְוָה שֶׁהַתְּחַיִּיב בַּה רַק מִשְׁעָה שִׁישׁ לּוֹ חֲמֵשׁ, וְזוּהִי רֵאשִׁית הֵגוּ כִינן שְׁבְּכוֹרָה וּמִתְּנוּת חַיִּיבֵם כְּבֵר בְּאַחַת.  
 שִׁיטָה שְׁלִישִׁית כְּמָה צֵאן צָרִיךְ כְּדִי לְהַתְּחַיִּיב בְּרַאשִׁית הֵגוּ: תִּנִּיָּא

לפיכך החטים לעניים.  
 מקשה הגמרא: **אָמַר לִיה אֲבִי לרבא**, וְהָרִי שֵׁנִינִי לַעֲנִין הַפְּרֵשֶׁת חֲלָה (חלה פ"ג מ"ו), עֵיפָהּ שֶׁל גַּר, אִם נַעֲשִׂיתָ עַד שְׁלֹא נִתְגַּיֵיר, פְּטוּר מִן הַחֲלָה, כִּינן שְׁחִיב חֲלָה הוּא בִשְׁעַת לַישֵׁת הַבֶּצֶק וְאוּ הִיָּה גוֹי, וְאִם נַעֲשִׂיתָ מִשְׁנַתְּגַיֵיר, חַיִּיב לְהַפְּרִישׁ חֲלָה, וּבִסְפֵק מִתִּי אִם נַעֲשִׂיתָ מִשְׁנַתְּגַיֵיר אוּ קוֹדֵם לָכֵן, חַיִּיב. וְהֵלֵא עֵיסָה זֶו בַּחֲזֻקַּת פְּטוּרָה הִיא עוֹמֵדָה, שֶׁהִרִי הִיתָה שְׁיִכַת לוֹ בַּעֲדוּד גוֹי.  
 מִתְרַצָּת הַגְּמָרָא: **אָמַר לִיה רבא** לֵאבִי, אִינוּ דוֹמָה סֵפֶק מִתְּנוּתִיה שֶׁל פְּרָה, לִסְפֵק חֲלָה, כִּי בַחֲלָה הוּא סְפֵק אִיפּוּיָא שִׁישׁ בּו עוֹן מִיתָה, שֶׁהִרִי הָאוּכֵל עֵיסָה שְׁלֹא הוֹפְרָשָׁה חֲלָתָה חַיִּיב מִיתָה בִידֵי שְׁמַיִם, וְלִפְיֵכֶךְ לֹא סוֹמְכִים עַל חֻזְקָתָה שֶׁהִיא פְּטוּרָה אֲלֵא הוֹלְכִים בַּה לְחוּמְרָא, מַדָּה שֶׁאֵין כֵּן בִּסְפֵק מִתְּנוּת, שֶׁאֵין בְּמִתְּנוּת קְדוּשָׁה אֲלֵא חַיִּיב מִמּוֹן לִיתֵנָן לְכַהֵן, הִרִי זֶה סְפֵק מְמוּנָא שְׁכַלל בִּידֵינוּ שֶׁהִמוּצִיא מִחִבְרִיו עֲלֵיו הָרֵאִיָּה וְהוֹלְכִים בּוֹ לְקוּלָּא. וְהָרֵאִיָּה שְׁדוּוּקָא בִּסְפֵק אִיסוּר חֲמוּר יֵשׁ לְהַחֲמִיר, דְּאָמַר רַב חֲסִדָּא, וְכֵן תִּנִּי רַבִּי חֲזִיָּא בְּרֵייתָא, שְׁמוּנָה סְפֵקוֹת נֶאֱמָרוּ בְּנֵי, אַרְבַּע מֵהֵם דִּינִים לְחַיִּיב, וְאַרְבַּע מֵהֵם דִּינִים לְפְטוּר. וְאֵלוּ הֵם הַסְּפִיקוֹת, לְרַבֵּי אֲשֵׁתָּה – גִּירוֹת שִׁילְדָה, וְסֵפֶק אִם יִלְדָה קוֹדֵם שְׁנַתְּגַיֵירָה וּפְטוּרָה מִקְרָבָן לִידָה אוּ אַחַר כֵּן וְחַיִּיבָתָה, וְהַפְּרֵשֶׁת חֲלָה מַעֲיִתָּהוּ שֶׁסְּפֵק אִם נַעֲשִׂיתָ הֶעֱיִסָה קוֹדֵם שְׁנַתְּגַיֵירָה וּפְטוּר אוּ אַחַר כֵּן וְחַיִּיב, וּבְבִיבּוֹר בְּהֵמָה מִטָּמְאָה – פְּטוּר חֲמוּרוֹ שֶׁסְּפֵק אִם נוֹלֵד לְאַחַר שְׁנַתְּגַיֵירָה וְצָרִיךְ לְפִדּוֹתוֹ כְּדִי שִׁיּוֹרֵה בְּחֵנָּה, וּבְבִיבּוֹר בְּהֵמָה מִתְּנוּתָה שֶׁלּוֹ שֶׁסְּפֵק אִם נוֹלֵד לְאַחַר שְׁנַתְּגַיֵירָה וְצָרִיךְ לְהַקְרִיבָהּ, כֹּל אֵלוֹ הַסְּפֵקוֹת דִּינִים לְחַיִּיב. הֵינּוּ, שֶׁבִּסְפֵק אִם יִלְדָה מִשְׁנַתְּגַיֵירָה תְּבִיאָה קֶרֶבָן כִּי הִיא בִּסְפֵק אִיסוּר אֲכִילַת קִדְשִׁים שְׁעוֹנָשׁוּ כֶּרֶת, וּבִסְפֵק חֲלָה יִפְרִישׁ חֲלָה וְיִתְּנָנָה לְכַהֵן כִּי הִיא סֵפֶק מִיתָה בִידֵי שְׁמַיִם (כְּפִי שְׁנַתְּבָרָא), וּבִסְפֵק פְּטוּר חֲמוּר יִפְרִישׁ בִּישָׁה, וּבִסְפֵק בְּבוֹר בַּהֲמָה טְהוּרָה לֹא יִשְׁחַטְנוּ עַד שִׁיפּוֹל בּוֹ מוּם כִּי הוּא בִּסְפֵק שְׁחִיתָת קִדְשִׁים מִחוּץ לְעוֹרָה שְׁעוֹנָשׁוּ כֶּרֶת.

הגמרא שואלת על בית הלל: **בְּשֵׁלְמָא לְבֵית שְׁמַאי** מוֹבֵן שְׁכִינן שְׁמִיצִינוּ שֶׁתְּרַתִּי נְמִי אִיקְרוּ 'צֵאן', חַיִּיבִים אִף בִּשְׁתִים. אֲלֵא לְבֵית הֵלֵל מַאי פְּעֻמָּא, הֵלֵא אִף שְׁמִיצִינוּ שְׁחִמֵשׁ נִקְרָאוּ צֵאן אֲבָל כִּבְר שְׁתִים נִקְרָאוּ כֵן. מִבְּאֵרֶת הַגְּמָרָא: **אָמַר רַב כְּהֵנָּא**, הַלִּימוּד שֶׁל בֵּית הֵלֵל הוּא מוֹדָאָת קְרָא 'עֲשׂוּיָוִת', שׁוֹז תִּבְהָ מִיּוֹתֵרֵת וְיֵשׁ לְדִרּוֹשׁ שְׁחִמֵשׁ צֵאן עוֹשְׂוֹת (עוֹשִׂים בְּהֵם) שְׁתֵי מִצְוֹת, רֵאשִׁית הֵגוּ וּמִתְּנָוִת. וְעַד שִׁישׁ חִמֵשׁ אֵין בְּהֵם שְׁתֵי מִצְוֹת אֲלֵא רַק מִתְּנוּת, וּמוֹכַח מַעֲצֵם הַפְּסוּק שְׂרַאשִׁית הֵגוּ נוֹהֵג רַק בַּחֲמֵשׁ.  
 הַגְּמָרָא שׁוֹאֲלַת עַל הַלִּימוּד: אִימָא שְׁתֵי הַמִּצְוֹת הֵם בְּבוֹרָה וּמִתְּנָוִת, אֲבָל בְּרַאשִׁית הֵגוּ חַיִּיבִים גַּם בַּפְּחוֹת מַחֲמֵשׁ צֵאן. מִיִּישְׁבַת הַגְּמָרָא: אִי אִפְשֵׁר לוֹמַר כֵּן כִּינן שְׁבְּבוֹרָה בְּתָרָא מִי לֹא מִיתְּיָבָא – וְכִי אֵין חַיִּיב בְּכוֹרָה כְּשִׁישׁ רַק בְּהֵמָה אַחַת. דּוּחָה הַגְּמָרָא אַת הַתְּשׁוּבָה: וְלִמְעֻמְיָהּ (וְהַמְתַּרְיָן), שְׁאִמְרַת כֵּן רַק לַעֲנִין בְּכוֹרָה, מִתְּנָוִת לֹא רַק אֲבָל בְּרַאשִׁית הֵגוּ חַיִּיבִים גַּם בַּפְּחוֹת מַחֲמֵשׁ צֵאן. מִיִּישְׁבַת הַגְּמָרָא: אִי אִפְשֵׁר לוֹמַר כֵּן כִּינן שְׁבְּבוֹרָה בְּתָרָא מִי לֹא מִיתְּיָבָא – וְכִי חַיִּיב מִתְּנוּת אִינוּ נוֹהֵג בְּבַהֲמָה אַחַת, וְאִם כֵּן לֹא רַק בַּחֲמֵשׁ צֵאן מִתְּחַיִּיבִים בְּשְׁתֵי מִצְוֹת, שֶׁהֵלֵא מִתְּנוּת וּבְכוֹרָה נוֹהֵגוֹת אִף בְּאַחַת, וְנִדְחָה הַלִּימוּד מִגּוֹף הַפְּסוּק שְׁחִמֵשׁ צֵאן עֲשׂוּיָוִת הֵינּוּ שִׁישׁ שְׁתֵי מִצְוֹת שְׁנוּסֵפוּ בְּחֻמֵשׁ צֵאן.  
 הַגְּמָרָא אוֹמְרַת בִּיאוּר חֲדָשׁ בְּלִימוּד שֶׁל בֵּית הֵלֵל: אֲלֵא אָמַר רַב אֲשִׁי שֶׁהַלִּימוּד שֶׁל בֵּית הֵלֵל הוּא שְׁעֲשׂוּיָוִת' הֵינּוּ שְׁחִמֵשׁ צֵאן מַעֲשׂוֹת אֵת בְּעֵלִיָּהּ – גּוֹרְמוֹת לְבַעֲלֵיהֶם לַעֲשׂוֹת, וְכִיבִיכּוֹל אוֹמְרוֹת לּוֹ, קוֹם עֲשֵׂה מִצְוָה חֲדָשָׁה. מִשְׁמַע שְׁמִדּוּבֵר בְּמִצְוָה שֶׁהַתְּחַיִּיב בַּה רַק מִשְׁעָה שִׁישׁ לּוֹ חֲמֵשׁ, וְזוּהִי רֵאשִׁית הֵגוּ כִינן שְׁבְּכוֹרָה וּמִתְּנוּת חַיִּיבֵם כְּבֵר בְּאַחַת.  
 שִׁיטָה שְׁלִישִׁית כְּמָה צֵאן צָרִיךְ כְּדִי לְהַתְּחַיִּיב בְּרַאשִׁית הֵגוּ: תִּנִּיָּא

1 תְּרוּמָה נְמִי לְשׁוֹן נְתִינָה כְּתִיבָא בִּיהּ, שְׁנֵאמֵר (דברים יח ד) רַאשֵׁית  
 2 דְּגִנְךָ וְגו' תִּתֵּן לוֹ, לְפִיכָךְ בְּכָל אֹפֶן מוּטֵל עֲלֵיו לְהַפְרִישָׁהּ, מִזֶּה שְׁאִין  
 3 כֵּן בְּמִתְנֹת עֲנִיִּים שְׁלֵא כְּתוּב בְּהָן לְשׁוֹן נְתִינָה.  
 4 הַגְּמָרָא חוֹזֶרֶת אֵל מַה שְׁאֵמְרָה לְעִיל, שְׁדוּקָא בְּמִתְנֹת כְּהוֹנָה רִיבָה  
 5 הַכְּתוּב לְשׁוּמְרִין עֲבוּר הַכְּהֵן, וְאִילוּ בְּמִתְנֹת עֲנִיִּים לֹא מְצִינָה רִיבּוּ  
 6 כּוּזָה, וּמְקָשָׁה: וְאֵלָּא 'תְּעוּב' וְתִיבָא לְמַה לִּי - מְדוּעַ אִם כֵּן נֵאמְרָה  
 7 בְּלֻקֵּט תִּיבָה מִיִּתְרַת 'תְּעוּב', לְכֹאֲרָה אִין זֶה אֵלָא כְּדִי לְלַמְדָּנָה  
 8 שְׁבַמְקוּם שְׁאִין עֲנִיִּים יִצְנִיעוּהָ עַד שִׁימְצֵא עֲנִיִּים לְתַת אוֹתוֹ לְהַם.  
 9 מִתְרַצָּת הַגְּמָרָא: הַרִיבּוּי שֶׁל 'תְּעוּב' בְּלֻקֵּט נִצְרָךְ לְכְּדִתְנִיָּא, הַפְּקִיר  
 10 אֵת בְּרַמּוֹ, וְלִשְׁחַר הַשְּׂכִיבִים וּבְצִירוֹ וְלֹא כִּפְרוּתוֹ לְפָנֵי שִׁיכּוּ בְּהֵם  
 11 אַחֲרֵי, אִין זֶה כְּשֹׂאֵר הַפְּקָר הַפְּטוּר מִמִּתְנֹת עֲנִיִּים, אֵלָא חֵיב בְּפָרְט  
 12 וּבְעוֹלָלוֹת וּבְשִׂבְחָהּ וּבְפִאָה כְּאִילוּ לֹא הַפְּקִירוּ. וְאִלּוּם פְּטוּר מִן  
 13 הַמְעֻשְׂרוֹת כִּיּוֹן שְׁהִיָּה הַפְּקָר. וְעַל כִּרְחָךְ לְמִדּוּ דִין זֶה מִמַּה שְׁנֵאמֵר  
 14 בְּמִתְנֹת עֲנִיִּים 'תְּעוּב' פְּעֻמִּים, לְרַבּוֹת הַפְּקָר כּוּזָה שְׁחוֹר וְזוּכָה בּו'.  
 15 הַגְּמָרָא מְבַרֶרֶת בְּעִנְיָן מִתְנֹת הַמוּבָאוֹת לְבִנֵי הַיְשִׁיבָה, הָאֵם רֵאוּ  
 16 לְחֻכְם לְהַקְדִּים וְלִזְכוֹת בְּהָן לְפָנֵי שִׁיכּוּ בְּהָן אַחַר. מִסְפַּרְתָּ הַגְּמָרָא:  
 17 הֵהוּא שְׁקָא דְרִינְרִי - שֶׁק שֶׁל דִּינְרִי זֶה בְּדִתְנִיָּא לְבִי מְדֻרְשָׁא,  
 18 שְׁשִׁלְחוּהוּ מִמְקוֹם אַחַר עֲבוּר בְּנֵי הַיְשִׁיבָה, וּמִיד כְּשֶׁהֲגִיעַ, קְדִים  
 19 (-הַקְדִּים) רַבִּי אֲמִי וְזָכָה בְּהָן בְּדִינְרִים כּוּלָם.  
 20 מְבַרֶרֶת הַגְּמָרָא: וְהִיבִי עֶבֶד חֲבִי - וְאִין מוֹתֵר לוֹ לְעִשׂוֹת כֶּךָ, וְהָא  
 21 כְּתִיב בְּמִתְנֹת כְּהוֹנָה (שם א ח) וְנָתַן לְכַהֵן הַזֶּרַע וְגו', וּמִשְׁמַע שְׁצַרְיָךְ  
 22 שִׁיתְנֵהוּ אוֹתָן לְכַהֵן וְלֹא שִׁימוּלוּ אוֹתָן הַכְּהֵן מְעַצְמוֹ. וְכִיּוּצָא זֶה  
 23 מִתְנֹת הַנְּשִׁלְחוֹת לְבִנֵי הַיְשִׁיבָה אִין רֵאוּ לְקַחְתָּן לוֹ מְעַצְמוֹ קוּדָם  
 24 שִׁיתְנֵהוּ לוֹ אוֹתָן. מְשִׁיבָה הַגְּמָרָא: רַבִּי אֲמִי נְמִי לְעִנִּיִּים זָכָה בְּהָן.  
 25 וְאִיבְעִית אִימָא, אֲרָם חֲשׁוֹב כְּגוֹן מִי שְׁנִתְמַנָּה לְרֵאשׁ יְשִׁיבָה, שְׂאֵנִי  
 26 - שׁוֹנֵה דִינָה מִשְׂאֵר אַנְשִׁים וּמוֹתֵר לוֹ לְזַכּוֹת מְעַצְמוֹ בְּמִתְנֹת, דְּתִיבָא,  
 27 בְּכַהֵן גְּדוּל נֵאמֵר (ויקרא כא י) וְהִבְהֵן הַגְּדוּל מֵאֲחֵיו, וְדוּרְשִׁים שְׁצַרְיָךְ  
 28 שִׁיחָה גְּדוּל מֵאֲחֵיו בְּנֵי בְּחֻמָּה וּבְעוֹשֵׁר, וְאַחֲרֵים אוֹמְרִים שִׁישׁ  
 29 לְדַרְשׁ מִפְּסוּק זֶה כֶּךָ, מִזֵּינִ שְׂאֵם אִין לוֹ לְכַהֵן הַגְּדוּל מִמּוֹן הַרְבָּה  
 30 מִשְׁל עֲצֻמוֹ שְׂאֵחֵיו הַכְּתָנִים מְגִדְלִין אוֹתוֹ - צְרִיכִים לִיתָן לוֹ מִמְמוֹנָם  
 31 עַד שִׁיגְדוּ מִזֶּה בְּעוֹשֵׁר, תִּלְמִד לְאִמֵּר וְהִבְהֵן הַגְּדוּל מֵאֲחֵיו,  
 32 גְּדִלְתוֹ מִשְׁל אֲחֵיו. וּמַה לְלַמְדָּנָה לְגַבִּי מִי שְׁמִתְמַנָּה לְרֵאשׁ יְשִׁיבָה,  
 33 שְׁצְרִיכִים אֲחִיו לְגַדְלוֹ מִשְׁלָהֶם, וְלִפְיָךְ מוֹתֵר הִיָּה לְרַבִּי אֲמִי לִישׁוֹל  
 34 אֵת כָּל הַדִּינְרִים מְעַצְמוֹ שְׁהִיָּה שְׂאֵר בְּנֵי הַיְשִׁיבָה צְרִיכִים לְתַת לוֹ אֶף  
 35 מִשְׁל עֲצֻמוֹ.

משנה

94 במשניות הקודמות נתבאר דין נתינת הזרוע והלחיים והקבה לכהן.  
 95 כעת מבררת המשנה מה נכלל בזרוע ובלחיים. מבררת המשנה:  
 96 איזהו הזרוע - איזה חלק בבהמה נקרא זרוע וצריך ליתנו לכהן.  
 97 משיבה המשנה: זהו חלק היד שמן הפרק של הארפוכה התחתונה  
 98 (-הברך) הנמכרת עם הראש, ולמעלה ממנו עד העצם הנקראת כף  
 99 של יד, שהיא עצם רחבה של הכתף, והיא אינה בכלל הזרוע. היינו  
 100 שבזרוע כלולות שתי עצמות, העצם האמצעית והעצם שמעליה,  
 101 עם הבשר שעליהן.  
 102 מוסיפה המשנה: וחלק זה הוא גם הזרוע של שלמי צויר, שנאמר  
 103 בהם (במדבר יט-כ) וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת הַזֶּרַע בְּשִׁלָּה מִן הָאֵילִל וְגו', גם שם  
 104 הכוונה שיקח שתי עצמות אלו עם הבשר שעליהן. ובגידול של אותו  
 105 חלק שביד הנקרא זרוע, בגידול הוא החלק הנקרא שוק שניתן לכהן  
 106 מן הרגל האחורית הימנית של כל קרבן שלמים, והכוונה גם כן  
 107 שצריך לתת לכהן את העצם האמצעית של הרגל ואת העצם  
 108 העליונה והקולית עם הבשר שעליהן.  
 109 רבי יהודה חולק ואומר, שהשוק הוא מן הפרק של הארפוכה  
 110 התחתונה, ולמעלה ממנו עד סוף של רגל - עד הפרק שבין העצם  
 111 האמצעית לקולית. היינו ששוק הוא רק העצם האמצעית עם הבשר  
 112 שעליה.  
 113 עוד מבררת המשנה: אי זהו לחי - איזה חלק בראש נקרא לחי וצריך  
 114 ליתנו לכהן. משיבה המשנה: מן הפרק של לחי - ממקום חיבור

1 ואילו ראשית הגז של צאנו שספק גזו לאחר שנתגיר וחייב ליתנו  
 2 לכהן או קודם לכן ופטור, והמתנות - זרוע לחיים וקבה שספק  
 3 נשחטה בהמתו משנתגיר והתחייב ליתנו, ופדיון תבן - בנו הבכור  
 4 שספק נולד לאחר שנתגיר וחייב לפדותו, ושה של פדיון פטור חמור  
 5 שספק נולד לאחר שנתגיר וצריך לתתו לכהן, כל אלו דינם לפטור,  
 6 כיון שאינם אלא ספק ממון והמוציא מחבירו עליו הראיה.  
 7 הגמרא מביאה שיש גורסים באופן אחר את קושיית רבי שמעון בן  
 8 לקיש ותיורצו של רבי יוחנן: כי אתא - כשבא רבין לבלב, אמר,  
 9 קמה אקמה רמי ליה - רבי שמעון בן לקיש מצא ברייתא אחרת,  
 10 האומרת שכשיש ספק על קמה של גז האם נקצרה לאחר שנתגיר  
 11 סובר רבי מאיר שפטורה ממתנות עניים, והקשה שיש סתירה בינה  
 12 לבין המשנה בפאה בענין חורי הנמלים האומרת שלרבי מאיר ספק  
 13 לקט כלקט, ועל זה השיב לו רבי יוחנן שהמשנה בפאה היא דברי רבי  
 14 יהודה בן אגרא אבל חכמים סוברים שלדעת רבי מאיר פטור בספק.  
 15 הגמרא מביאה מעשה ממנו נלמד דין בענין לקט: לוי זרע את שדהו  
 16 במקום הנקרא בישר, ולא היו עניים למשקל - לישול את הלקט.  
 17 אתא - בא לוי לקמיה דרב ששת לשאל מה יעשה בו. אמר ליה  
 18 רב ששת, נאמר (ויקרא יט ט) וְכִרְמֶךָ לֹא תְעוּלֵל וּפְרֵט כְּרֶמְךָ לֹא תִלְקֵט,  
 19 לְעִנִּי וְלֹא תִעֹב אֹתָם, מִשְׁמַע שְׁצַרְיָךְ הַלְּחִיחַם דוּקָא לְצוּרָךְ  
 20 הַעֲנִיִּים, וְלֹא לְעוֹרְבִים וְאֵל לְעַמְלָפִים שִׁיאֲכֹלוּם, לְפִיכָךְ כְּשֵׁאִין עֲנִיִּים  
 21 מוֹתֵר לָךְ לְקַחְתָּם לְעַצְמוֹן.  
 22 מקשה הגמרא על רב ששת: מיתבי, שנינו לגבי המפריש תרומה  
 23 בגורן, שהבעלים אין מביאין - אינם צריכים לטרוח ולהביא לכהן  
 24 את התרומה לא מגורן לעיר ולא ממדבר לישוב, אלא הכהן ילך  
 25 ויביאנה. ואם אין שם בהן, הבעלים שוכר פרה לשאת את התרומה  
 26 ומביאה לעיר לשומרה עד שימצא כהן ויתננה לו, מפני הפסד  
 27 תרומה, שאם ישאירנה בגורן או במדבר עלולה להיפסד. ולכאורה  
 28 הוא הדין לגבי מתנות עניים, שאם אין עניים שיקחון, צריך להביא  
 29 לעיר ולשומרון עד שימצא עניים לתת להם, שלא כדברי רב ששת.  
 30 מתרצת הגמרא: שאני תרומה תכלה - שונה הוא דינה של  
 31 תרומה, שכל עוד שלא הפרישה אטורה כל תבואתו באכילה מדין  
 32 טבל, ולא סניא ולא מפריש לה - ועל כרחו צריך הוא להפרישה  
 33 כדי להתיר את תבואתו, וכיון שהפרישה צריך לשומרה שלא  
 34 תיפסד. מה שאין כן לגבי מתנות עניים אין תבואתו נאסרת כשלא  
 35 הפרישן, לפיכך אם אין שם עניים אינו צריך להפרישן.  
 36 מקשה הגמרא: והרי מתנות הזרוע והלחיים והקבה, ולא תכלי -  
 37 שאין בהבמה נחשבת טבל כשלא הורמו עדיין ומותר לאוכלה,  
 38 ונתניא לגבי מתנות אלו, שהנמצא במקום שנהגו למלוג בעגלים -  
 39 להכניס את בשר העגלים עם העור שעליו לתוך מים רותחים כדי  
 40 להשיר את השער על מנת שיוכלו אחר כך לבשל את העור עם  
 41 הבשר ולאוכלו, לא יפשיט את הזרוע מהעור אלא יתנה לכהן כמו  
 42 שהיא בעורה. וכן במקום שנהגו שלא למלוג את עור הראש אלא  
 43 להפשיט את הראש מהעור, אף על פי כן לא יפשיט את הלחי אלא  
 44 יתנה לכהן כמו שהיא בעורה. ואם אין שם בהן, מעלין אותן  
 45 בדרמים - צריך לשום את המתנות כמה הן שוות, ואוכלן הבעלים  
 46 בעצמו, ויתן דמיהן לכהן הראשון שיבא לפניו, מפני הפסד בהן,  
 47 שאם יפרישן ויחכה עד שימצא כהן עלולות הן להתקלקל. ולדבריו,  
 48 מדוע לא יקחן לעצמו כמו במתנות עניים.  
 49 מתרצת הגמרא: שאני מתנות כהונה דתנינה כתיבא ביה - שונה  
 50 הוא דינן של מתנות כהונה משום שכתוב בהן לשון נתינה, לפיכך  
 51 צריך להפרישן ולשומר דמיהן לכהן, מה שאין כן במתנות עניים  
 52 שלא כתוב בהן לשון נתינה אלא עזיבה, לפיכך כשאין שם עניים  
 53 יכול לקחתן לעצמו.  
 54 הגמרא חוזרת לתרץ את הקושיא שהובאה לעיל מהברייתא לגבי  
 55 תרומה, באופן אחר: השתא דאתית לחי - כעת שבאת לחלק בין  
 56 מתנות שנאמרה בהן נתינה למתנות שלא נאמרה בהן נתינה, הרי  
 57 שגם מבלי הטעם שאמרת לעיל בענין תרומה ושחייב להפרישה כדי  
 58 שלא תהיה תבואתו טבלו אין להקשות מתרומה על מתנות עניים, כי



1 הלחי בצדעיה של הבהמה, וכל מה שלמטה ממנו עד פיקה של  
2 גְּרֵתָהּ – המקום הנקרא 'כובע' הנמצא מעל פתח הקנה שהוא בבית  
3 הבליעה, ועד בכלל. היינו הלחיים התחתונות עם הלשון.

## נמרא

4 תָּנּוּ רַבֵּנּוּ, נאמר במתנות כהונה (דברים יח א) 'וַתֵּן לַכֹּהֵן הַזֶּרַע וְהַלְחִים  
5 וְהַקֶּבֶה, והכתוב 'הָזֶרַע, זה ו-הכוונה לזֶרַע יָמִין של הבהמה.  
6 שואלת הברייתא: אֵתָּה אֹמֵר שֶׁה זֶרַע יָמִין, או ו-אולי אֵינוּ כֵךְ  
7 אֵלָּא הַכוּונה לזֶרַע שְׂמָאל. משיבה הברייתא: תִּלְמוּד לֹמֵר 'הָזֶרַע,  
8 ללמדנו שהכוונה לזרוע ימין.

9 מבררת הגמרא: מָאֵי תִלְמוּדָא – איזו משמעות יש בתיבת 'הזרוע'  
10 שהכוונה לזרוע ימין דווקא. משיבה הגמרא: כִּדְאָמַר רַבָּא (לעיל צא)  
11 לגבי גיד הנשה שנאסר באכילה, ואמר רבי יהודה (לעיל צ) שאינו נוהג  
12 אלא בירך ימין, שטעמו של רבי יהודה הוא משום שנאמר (בראשית לב  
13 א) 'גִיד הַנֶּשֶׂה אֲשֶׁר עַל כַּף הַיְרֵךְ' וגו', וכתוב 'הירך' עם ה"א הידיעה,  
14 משמע שזו הַמְיוֹמֶנֶת שְׂפִיחָה – הירך החשובה שהיא הימנית. הַכָּא  
15 נִמְיָי יֵשׁ ללמוד ממה שנאמר 'הָזֶרַע, עם ה"א הידיעה, שזה הַמְיוֹמֶן  
16 שְׂפִיחָה – הזרוע החשובה שהיא הימנית.

17 הגמרא מפסיקה באמצע הברייתא, ומבררת מדוע גם 'הלחיים  
18 והקבה' נאמרו בה"א הידיעה: הַכְּתוּב בַּמִּתְנֹת כַּהוֹנָה (דברים שס)  
19 'וְהַלְחִים' עם ה"א הידיעה, לְמֵאֵי אֵתָּא – מה בא ללמדנו. משיבה  
20 הגמרא: לְהַבִּיא – ללמד שאף את הַצֶּמֶר שְׂבִירָאֵשׁ הַכְּבָשִׁים עַל  
21 הַלְחִים, וְאֵת הַשֶּׁעַר שְׂפִיחָה הַתְּיָשִׁים עַל הַלְחִים, יֵתֵן לַכֹּהֵן עִם  
22 הַלְחִים.

23 מבררת הגמרא: הַכְּתוּב (שס) 'וְהַקֶּבֶה' עם ה"א הידיעה, לְמֵאֵי אֵתָּא.  
24 משיבה הגמרא: לְהַבִּיא חֶלֶב שֶׁעַל גְּבִי תַקֶּבֶה, וְחֶלֶב הַקְּרוֹשׁ שְׂפִיחָה  
25 תַקֶּבֶה של העגלים והגדיים היונקים, שיתן אותם לכהן עם הקבה.  
26 והראיה שנתרבו מהאות ה"א של 'הקבה', שכן מצינו דְאָמַר רַבִּי  
27 יְהוֹשֻׁעַ, הַחֶלֶב שֶׁעַל גְּבִי תַקֶּבֶה, הַכְּבָשִׁים הַמִּקְבְּלִים אֶת הַמִּתְנֹת נִהְגּוּ  
28 בּוֹ עֵזֶן יָפָה וְנִתְּנוּהוּ לְבַעֲלִים – לא נטלוהו מן הבעלים. ויש לדייק  
29 בלשונו, מִצֵּמָא דְנִהְגּוּ – הטעם שאין הכהנים נוטלים את החלב הוא  
30 מפני שכן נהגו הכהנים מרצונם, הָא לֹא נִהְגּוּ – משמע שאם לא היו  
31 נוהגים כך אלא מעמידים הדין כעיקרו בתורה, דִּידִיה הוּא – של  
32 הכהן הוא. הרי שמן התורה הוא של הכהנים, שזה בא ללמד ייתור  
33 האות ה"א של 'הקבה'.

34 הגמרא חוזרת אל הברייתא שהביאה לעיל, ובו מקור אחר לכך  
35 שהזרוע היא דווקא זרוע ימנית: דוֹרְשֵׁי תְמוּדוֹת ו-מקראות סתומים  
36 הִיוּ אֹמְרִים, מנין שצריך ליתן הזרוע הימנית, מכך שְׂפִיחָה הַנִּיתְנָה  
37 לכהנים היא פְּנֵד הַיָּד של פנחס שהחזיקה ברומח לדקור את זמרי  
38 ואת המדינית שעמו, וְכֵן הוּא אֹמֵר (במדבר כה ז-ח) 'וַיֵּרָא פִּינְחָס וְגו'  
39 וַיִּקַּח רֶמֶחַ בְּיָדוֹ וְגו', ובשכר זה ניתן לו הזרוע. וְלָחִים הַנִּיתְנֹת לכהנים הֵן  
40 כְּנֵד הַתְּפִלָּה שהתפלל פנחס שתעצר המגפה שפשטה אז בעם, וְכֵן  
41 הוּא אֹמֵר (תהלים קו ל) 'וַיַּעֲמֵד פְּנָחָס וַיִּפְּלֵל וַתַּעֲצֵר הַמִּגְפָּה, והקבה  
42

44 הניתנת לכהנים היא כְּמִשְׁמֵעָה – כנגד מקום דקירת המדינית, וְכֵן  
45 הוּא אֹמֵר (במדבר כה ח) 'וַיִּדְקַר אֶת שְׁנֵיהֶם וְגו' וְאֵת הָאִשָּׁה אֵל  
46 קֶבֶתָהּ. וממה שדרשו שהזרוע ניתנה כנגד ידו של פנחס שאחזה  
47 ברומח, יש ללמוד שניתנה הזרוע הימנית, שכן דרך הלוחם לאחוז  
48 את הרומח בידו הימנית.

49 הגמרא מביאה מקור שלישי מהיכן למדים שהזרוע של מתנות  
50 כהונה היא הימנית: וְתָנָא מִיְתֵי לָהּ מִקְבָּא – והתנא בברייתא לומדו  
51 מפסוק זה, נאמר בשלמים (ויקרא י לב) 'וְאֵת שׂוֹךְ הַיָּמִין תִּתְּנוּ תְרוּמָה  
52 לַכֹּהֵן וְגו', ומפסוק זה אֵין לִי ללמוד על דבר שמצותו בימין אֵלָּא עַל  
53 שׂוֹךְ הַיָּמִין של שלמים, אבל לגבי זֶרַע מוֹקְדֵשִׁין – הזרוע של האיל  
54 שמביא נזיר, שנאמר בה (במדבר י טז) 'וְלָקַח הַכֹּהֵן אֶת הַזֶּרַע בְּשֵׁלָה מִן  
55 הָאֵיל' וגו', מִנֵּיין שתהיה של ימין, תִּלְמוּד לֹמֵר בשלמים 'תִּתְּנוּ  
56 תְרוּמָה לַכֹּהֵן, שהתיבה 'תְרוּמָה' מיותרת ובאה לרבות שאף זרוע  
57 של איל נזיר תהיה של ימין. ועדיין, זֶרַע של מתנות כהונה שמקבל  
58 הכהן בשחיטת כל בהמת חולין, מִנֵּיין שתהיה של ימין, תִּלְמוּד לֹמֵר  
59 בפסוק ההוא 'תִּתְּנוּ תְרוּמָה לַכֹּהֵן, שהתיבה 'תִּתְּנוּ' מיותרת ובאה  
60 לרבות אף זרוע של מתנות כהונה שתהיה של ימין.

61 שנינו במשנה: אִיזוהו לְחֵי, מִן הַפֶּרֶק שֶׁל לְחֵי וְעַד פִּיקָה שֶׁל גְּרֵתָהּ.  
62 פיקה של גגרת שנוטל, היא הכובע שבראש הקנה מעל הטבעת  
63 הגדולה. במשנה לעיל (סח) מבואר, שהשוחט למעלה מהטבעת  
64 הגדולה שחיטתו פסולה. מקשה הגמרא: וְהַתְּיָא לגבי מתנת הלחי,  
65 נִמְלָה וְבֵית שְׁחִיטָה עִמָּה, ולכאורה הכוונה שחותך ונכסס בעומק  
66 הצוואר באלכסון יותר מן הפיקה עד הטבעת הגדולה שהיא מקום  
67 השחיטה ונטול גם ממנה, שלא כמבואר במשנתנו. מתרצת הגמרא:  
68 לֹא קָשִׁיָא, כי אין מחלוקת על גבול הלחי, אלא הָא רַבֵּנּוּ וְהָא רַבִּי  
69 הִנִּינָא בֵּן אֲנִיּוֹנָס – משנתנו היא כדעת רבנן שפוסלים שחיטה  
70 שנעשית למעלה מהטבעת הגדולה, ולכן לא קראו לפיקה 'בית'  
71 שחיטה', ואילו הברייתא היא כדעת רבי חנינא בן אנטיגנוס שמכשיר  
72 שחיטה למעלה מהטבעת הגדולה עד שיפוע הכובע, ולכן קראה  
73 הברייתא למקום ההוא 'בית שחיטה'. שכן מצינו שנחלקו בזה,  
74 דְתַנִּיא, שחיטה מוֹנֶרֶמֶת – שהשוחט היטה את הסכין לקראת סוף  
75 השחיטה וגמר את החתך למעלה מן הטבעת הגדולה בתוך הכובע,  
76 הרי זו פְּסוּלָה, זו דעת רבנן. אבל העיר רַבִּי הִנִּינָא בֵּן אֲנִיּוֹנָס עַל  
77 מוֹנֶרֶמֶת זו, שְׁחִיטָה קְשָׁרָה, ואפילו היתה כל השחיטה למעלה מן  
78 הטבעת הגדולה בתוך הכובע. ולדעתו רק אם היטה את הסכין יותר  
79 למעלה, למקום שיפוע הכובע, הרי זו פסולה.

80 תירוץ נוסף: אִיבְעִית אִימָא, הָא וְהָא רַבֵּנּוּ – גם המשנה וגם  
81 הברייתא הן לדעת רבנן שפסלו שחיטה למעלה מהטבעת הגדולה,  
82 וּמֵאֵי כוונת הברייתא 'בית שחיטה עִמָּה, אין כוונתה עם הלחי,  
83 אלא עִמָּה דְהַקֶּבֶה – שבית השחיטה נשאר עם הבהמה ביד  
84 הבעלים, והלחי ניתן לכהן עם הפיקה.

## הדרן עלך הזרוע והלחיים